תורה אור

יהא חייב א] והתניא רבי יהודה אומר יכול חטאת ששחטה בדרום יהא חייב ת"ל °לא תזבח לה' אלהיך שור ושה וגו' כל דבר רע" על ג] דבר רע אתה מחייבו ואי אתה מחייבו על חטאת ששחטה בדרום תרי תנאי אליבא דרבי יהודה. אמר ג] רבי אבא ומודה רבי יהודה שחזר וקובעו לפיגול ד] אמר רבא תדע דפיגול לפני זריקה לאו כלום הוא ואתיא זריקה וקבעה לה בפיגול ולא היא התם הוא חדא מחשבה היא הכא תרי מחשבות, איתיביה רב הונא ה] לרבי אבא *ליתן את הניתנין למעלה למטה, למטה למעלה, כשר, חזר וחישב: חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת, למחר, פסול, חזר וחישב בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת תיובתא ו] דרבי אבא תיובתא. אמר רב חסדא אמר רבינא בר סילא *חישב שיאכלוהו טמאים למחר חייב, אמר רבא תדע דבשר לפני זריקה לא חזי וכי מחשב ביה מיפסיל. ולא היא התם זריק ומיחזי הכא לא מיחזי כלל. אמר רב חסדא *מרגלא בפומיה דרב דימי בר חיננא בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו חייבין עליהן משום טומאה אמר רבא תדע *דתניא אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה אלמא אע"ג דלאו בני אכילה נינהו חייבין עליהן משום טומאה הכא נמי אע"ג דלאו בני אכילה נינהו חייבין עליהן משום טומאה ולא היא התם אימורי קדשים קלים חזו לגבוה לאפוקי בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו דלא חזו לא לגבוה ולא להדיוט (א) ז] (לישנא אחרינא הא אימורין לא חזו ולא היא הנך חזו למילתייהו והני לא חזו כלל):

דברים יז
ויקרא ז

הדרן עלך כל הפסולין

בית שמאי אומרים *כל הניתנין על מזבח החיצון שנתן ח] במתנה אחת כיפר ובחטאת שתי מתנות, ובית הלל אומרים *אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר לפיכך אם נתן את הראשונה כתיקנה ואת השניה חוץ לזמנה כיפר, ואם נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומה פיגול וחייבין עליו כרת. כל הניתנין על המזבח הפנימי ט] שאם חיסר אחת מן המתנות (באילו) לא כיפר לפיכך *נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה פסולה ואין בו כרת: **גמ'** תנו רבנן *מנין לניתנין על מזבח החיצון שנתנן י] במתנה אחת שכיפר תלמוד לומר °ודם זבחיך ישפך הא להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא

דברים יב

מנין

יהא חייב · מלקות: **דבר רע** · מום בגלוי שהוא מגונה קרי דבר רע בבכורות בפרק על אלו מומין (דף לז.): **ומודה רבי יהודה** · בחישב על מנת יא] להניח (ב) שחוזר וקובעו לפיגול אם חזר וחישב בעבודה שניה על מנת לאכול חוץ לזמנו ולא אמרי' כבר נפסל במחשבת הינוח: **אמר רבא תדע** · דמחשבת הינוח לרבי יהודה לאו כמחשבת חוץ למקומו, ושלא לשמו היא לאפוקי מידי פיגול, דהא פיגול דשוחט על מנת לזרוק את דמו למחר לפני זריקה לאו כלום היא ואין המחשבה מועלת עד שיזרק הדם היום דבעינן יב] קרבו כל מתיריו ומיהו מחשבה קמייתא מחשבת הינוח הוי וכי זריק ליה אתיא זריקה יג] וקבעי ליה (ג) ולא אמרי' הואיל ומעיקרא פיגול לא חיילא איפסיל ליה במחשבת הינוח וכי זריק ליה או בפיגול או בשתיקה לא ליחול פיגול: **התם חד מחשבה** · דלא שינה יד] ממחשבתו הראשונה והיא היתה לשם פיגול: **תרי מחשבות** · והאחד שם פסול לה ולא שם פיגול: **כשר** · כדאמרינן במתני' לדברי הכל: **למחר פסול** · חישב ליתן למחר את הניתנין למטה למעלן ואוקי בפרק שני משום מחשבת הינוח כרבי יהודה ולא משום מחשבת נתינת מחר דא"כ פיגול מיבעיא ליה, טו] אלמא לא הוי פיגול, דזריקה דלא כשר באכילה לא אתיא לידי פיגול, וקתני חזר וחישב בו אלמא לא מיקבע תו טז] פיגול: **חישב שיאכלוהו טמאים למחר** · פיגול ולא אמרינן לאו מחשבה היא דאכילת טמאים לא חזיא והוי כמחשב מחשבת פסול: **תדע** · דמחשבת אכילת פסול לא מפקא מידי פגול בר יז] ממחשבת חוץ למקומו (ולזמנו) דהא בשר לפני זריקה לא חזי לאכילה וכי מחשב ביה בשחיטה ע"מ לאוכלה למחר מפגיל יח] דהשתא אכילה פסולה היא בלא שום פיגול: **התם זריק ומיחזי** · ואשתכח דלמחר אי לאו משום פיגול הוה יט] חזיא לאכילה: **שלא הורמו** · ד' חלות הנתרמות לכהן מארבעה מינין שבה דכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגו' (ויקרא ז): **משום טומאה** · אם אכלן בטומאת הגוף ואע"ג דקי"ל כ] (שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה, האי כיון דאיזרק דם ניתר לטהורין קרינן ביה ואע"ג דאין פסח נאכל אלא צלי וחלות התודה עד שיורמו: **ה"ג אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה** · והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמים אשר לה': **לטומאה** · להתחייב כרת האוכלן בטומאת הגוף דאשר לה' יתירא הוא למידרש ביה דבר שהוא עולה לגבוה:

הדרן עלך כל הפסולין

בית שמאי אומרים · **מתנה אחת** · זריקה אחת כיפר אע"פ שרובן טעונים שתי מתנות שהן ארבע: **ובחטאת שתי מתנות** · ארבע ממש ובגמרא יליף טעמא: **לפיכך** · חטאת וכל הזבחים לבית הלל, ולבית שמאי שאר זבחים חוץ מחטאת: **נתן את הראשונה כתקנה** · בשתיקה ואת השניה במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנו כיפר וכשר הקרבן שכבר ניתר הקרבן ליקרב על ידי מתנה ראשונה ואין השניה מתרת את הבשר לפיכך אינה מפגלת: **פיגול וחייבין עליו כרת** · שאין מחשבת חוץ למקומו דשניה מוציאתו מידי פיגול שכבר הוקבע בראשונה שכבר קרבו כל מתיריו: **שחיסר אחת מכל המתנות לא כיפר** · כדיליף בברייתא בגמרא: **לפיכך** · הואיל וכולן מתירות אין זו מתרת בלא זו, ואין זו מפגלת בלא זו ואם נתן כולן כתקנן בשתיקה ואחת שלא כתקנה כגון שנתנה במחשבת חוץ למקומו או חוץ לזמנו פסול שלא ניתר בראשונות ואין בו כרת שאין האחרונה מפגלתו דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר: **גמ' ישפך** · שפיכה אחת משמע כא] דלא כתיב סביב דילפינן מיניה שתי מתנות שהן ארבע בפרק איזהו מקומן:

מנין

שיאכלוהו טמאים · לא דמי לאכילת כלבים *דבטמאים מיפסיל קודם אכילה משעת נגיעה ואפי' תחב לו חבירו מ"מ בהך כב] *(מחשבה אכילת) דבר אחר גורם לו שבלא אכילה יכול לפוסלו בנגיעה: **בשר** פסח שלא הוצלה · הא דתניא בהקומץ רבה (מנחות דף כה:) דשאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה היינו בדבר שצריך היתר מזבח כגון בשר שנטמא לפני זריקה ולא דמי לבשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו וצריך לדקדק דהכא דרשינן אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה והתם מוקמינן ליה לרבות לן ויולא:

הדרן עלך כל הפסולין

מנין לניתנין על מזבח החיצון שנתנן מתנה אחת כיפר כו' · לכאורה אתיא כבית שמאי דבית הלל כג] *כיון דמכשרי בחטאת לקמן וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחד לא צריך קרא לשאר קרבנות וכן משמע בסוף שמעתין דקאמר וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי ודם זבחיך ישפך לדרשא אחרינא כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת שכיפר מנא להו סברי לה כבית הלל דאמרי אף חטאת שנתנה במתנה אחת כיפר וילפי כולהו מחטאת ונראה דאתיא אפי' כב"ה וקסבר האי תנא דלא ילפינן מחטאת משום דשתי מתנות שהן ארבע דשאר קרבנות ילפי' בפ' איזהו מקומן (לקמן דף נג:) מדכתיב סביב כד] *והוה אמינא שתים עשאן הכתוב כמתנה אחת ולא כיפר אי נמי משום דטובא סביב כתיבי כה] ושנה לעכב ולקמן נמי אמרי' וכפר וכפר וכפר מפני הדין כו' מה דמים האמורים למטה שנתן מתנה אחת כיפר אף דמים שלמעלה

כן

נ"ז א מיי' פי"ד מהל' פסה"מ הלכה ט:
נ"ח ב מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה יב:
נ"ט ג מיי' שם הל' יח:
א ד ה מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה ה:
ב ו מיי' פ"ו מהלכות פסה"מ הל' ה:
ג ז מיי' פ"ב שם הל' ג:
ד ח מיי' פ"ו שם הל' ה:

[לעיל לה.]
[נ"ל מחשבת אכילה]
לעיל כו: [שם איתא חישב ליתן כו']
[עי' פירש"י בסנהדרין כ: ד"ה מרגלא]
פסחים כב: [נו. כריתות כג:]
[פסחים לה: מנחות כה:]
[מנחות מד:]
גי' ל"ק וכו"א שמצאן הכתוב כו'
ס"א נ"ג
סנהדרין ד. פסחים סט:

שיטה מקובצת

א] והתניא בספרי בפרשת שופטים מייתי קצת בע"א (ותיבת חיי' נמחק): ב] על כל דבר: ג] אמר רבא ומודה ר"י: ד] אמר רבא תדע כו' · תימה א"כ אפי' במחשבת חוץ למקומו ושלא לשמו בפסח וחטאת לא תוציא מפיגול מטעמיה דרבא ואי משום דגלי קרא לא יערב בו מחשבות אחרות א"כ אפי' מחשבת הינוח נמי וי"ל דהא דקאמר הכא שהוקבעו לפיגול לא קאי לכולהו מחשבות דלעיל במתני' אלא אלהניח דמו למחר כיון שחזר וחשב לזרקו למחר אין זה עירוב מחשבות אלא עירוב מחשבתו ראשונה דלהניח ולזרוק דמו קאמר וקצת קשה דמשמע דקאי אכוליה מתני' גם אלהוציאו [לחוץ או להניחו] למחר (בחוץ) כמו שהזכיר בקונטרס לכך נראה למהר"פ דהא דגלי דעירוב מחשבות מוציא מידי פיגול היינו דוקא במחשבות הכתובות בפסוק דהיינו חוץ למקומו או שלא לשמו אבל מחשבת הינוח דמיפסלא מסברא לא וא"ת א"כ אמאי איצטריך להאי תדע דקאמר רבא וי"ל שלא תלמוד אותו פסול מחשבת הינוח משאר עבודות דכתיב בקראי ועוד שלא תאמר כהרצאת כשר: ה] הונא לרבא: ו] תיובתא דרבא: ז] מכאן ועד סוף הפרק נמחק: ח] החיצון שנתן מתנה: ט] הפנימי שחיסר אחת מן המתנות לא כפר: י] שנתנן מתנה אחת: יא] מנת להוציאו לחוץ או להניחו למחר שחוזר: יב] דבעינן קרבו כל: יג] זריקה וקבעא: יד] שינה ממחשבתו: טו] ליה אלא לא הוי פיגול דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי: טז] תו בפיגול הס"ד: יז] בר ממחשבת חוץ למקומו: יח] מפגיל אע"ג דהשתא: יט] הוה חזי לאכילה: כ] שאם אין ניתר: כא] משמע מדלא כתיב: כב] בהך מחשבת אכילה דבר: כג] כיון דמכשרי בחטאת ומכפר אע"פ ומתיבת ומכפר עד תיבת לא בס"א אינו: כד] והו"א שעשאן מתנה אחת לא כיפר: כה] כתיבי דשנה לעכב ולקמן נמי אמרי' לב"ה וכפר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לישנא אחרינא ולא היא הני אימורים חזו למילתייהו הני לא חזו כלל כצ"ל: (ב) רש"י ד"ה ומודה וכו' על מנת להניח את דמו או אבריו שחוזר וקובעו: (ג) ד"ה אמר רבא וכו' וקבעי ליה בפיגול ולא:

נושא
כמה מתנות דם לציבור
· חטאות חיצוניות
· חטאות פנימיות
· שאר
קרבנות

מקנה
ודם זבחיך ישפך
דיוק מה נלמד מפסוק זה
(מזקק)
שאלות
תשובות